

حقوق بین الملل ارتباطات سایر (مجازی)

دکتر رحمان سعیدی

عضو هیئت علمی دانشکده علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی

انتشارات خجسته

۱۳۹۷

سرشناسه	سعیدی، رحمان، ۱۳۲۹ -
عنوان و نام پدیدآور	حقوق بین الملل ارتباطات سایبر (مجازی) / رحمان سعیدی.
مشخصات نشر	تهران: خجسته، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۸۶ ص.
شابک	978-964-2975-34-1
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۸۵.
موضوع	فضای مجازی - جنبه های حقوقی
موضوع	Cyberspace - Legal aspects
موضوع	جرایم کامپیوتری - قوانین و مقررات - مطالعات تطبیقی
موضوع	Computer crimes - Law and legislation - Comparative studies
موضوع	اینترنت - قوانین و مقررات - مطالعات تطبیقی
موضوع	Internet - Law and legislation - Comparative studies
موضوع	شبکه های کامپیوتری - قوانین و مقررات
موضوع	Computer networks - Law and legislation
رده - شابک	۱۳۹۶ ح ۷ ص ۸۵۱ / HM
بندی دیویدی	۳۰۳/۴۸۳۳
شماره کتابشناختی	۴۹۴۹۳۴۵

انتشارات خجسته

دکتر رحمان سعیدی

حقوق بین الملل ارتباطات سایبر (مجازی)

ویراستار: مریم ایزدی

طرح جلد: بابک منصوری

حروفچینی: شبستری

چاپ و صحافی: طاها

شمارگان: ۴۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۷

قیمت: ۱۵,۰۰۰ تومان

Email: khojasteh_press@yahoo.com

Telegram: [T.me/khojastehpub](https://t.me/khojastehpub)

Instagram: [khojasteh_pub](https://www.instagram.com/khojasteh_pub)

فروش الکترونیکی

Persianbook.net

نشانی: خیابان انقلاب، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)، بین خیابان وحید نظری و خیابان روانمهر، بن بست توحید، شماره ۴، واحد ۴، کد پستی: ۱۳۱۴۶۱۵۱۴۷، تلفن: ۶۶۴۶۰۲۸۳، فاکس: ۶۶۹۵۹۹۲۳

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
	فصل اول
۱۷	ارتباطات بین الملل
۱۸	۲. چیدمان فضای سایبری (مجازی) در ارتباطات بین الملل
۱۹	۳. تاریخچه اینترنت، از ابداع تا عمومی
۲۴	۴. جرائم رایانه‌ای «جرائم سایبری»
۲۴	تعریف جرائم رایانه‌ای
۲۴	تعریف جرم
۲۵	تعریف فضای سایبر
۲۶	تعریف جرائم رایانه‌ای از دیدگاه کشورها و سازمان‌های بین المللی
۲۷	کنوانسیون جرم رایانه‌ای
	فصل دوم
۲۹	چگونگی پیدایش جرائم رایانه‌ای در کشورهای مختلف
۳۰	۱. جرائم رایانه‌ای در برخی از کشورها
۳۱	۲. پیمانه جرائم رایانه‌ای در ایران
۳۲	۳. مقررات حاکم بر رسانه‌های مجازی (اینترنت) در ایران
۳۲	ایجاد نقطه تماس بین المللی
۳۳	ایجاد «رسا»
۳۵	حدود فعالیت (ISP)

۳۵	شرایط فعالیت (ISP)
۳۶	اینترنت و جرائم رایانه‌ای
۳۹	تعریف جرائم رسانه‌های الکترونیک
۳۹	عناصر جرائم رسانه‌های الکترونیک
۳۹	عنصر مادی: انتشار و در معرض اطلاع عموم قرار دادن
۴۰	عنصر معنوی: قصد مجرمانه
۴۱	عنصر قانونی
۴۱	قوانین مربوط به جرائم رایانه‌ای
۴۱	الف- جرائم رسانه‌ای مندرج در قانون مجازات اسلامی
۴۲	ب- جرائم رسانه‌ای مندرج در قانون مطبوعات
۴۲	اول: جرائم رسانه‌ای علیه نظم عمومی
۴۲	دوم: جرائم رسانه‌ای علیه امنیت عمومی
۴۳	سوم: جرائم علیه اخلاق و عفت عمومی
۴۳	چهارم: جرائم علیه شخص
۴۳	پنجم: جرائم علیه اخلاق حسنه
۴۴	ششم: جرائم علیه اموال
۴۴	هفتم: جرائم صنفی
	مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع رسانه‌ای
۴۵	(مصوب آبان ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی)
۴۸	قانون جرائم رایانه‌ای
۴۸	انواع جرائم رایانه‌ای
۴۹	طبقه‌بندی شورای اروپا
۴۹	لیست حداقل
۵۰	لیست اختیاری
۵۰	اقدامات انجمن بین‌المللی حقوق جزا
۵۰	طبقه‌بندی سازمان ملل
۵۱	طبقه‌بندی سازمان پلیس جنایی بین‌المللی (اینترپل)

۵۳	طبقه‌بندی کنوانسیون بوداپست
	جرایم علیه محرمانگی، تمامیت و در دسترس بودن سیستم‌ها
۵۳	و داده‌های رایانه‌ای
۵۳	ماده ۲: دسترسی غیرقانونی
۵۳	ماده ۸: کلاهبرداری مرتبط با رایانه
۵۴	جرایم مرتبط با محتوا
۵۴	ماده ۹: جرایم مرتبط با هرزه‌نگاری کودکان
۵۵	ماده ۱۰: جرایم مرتبط با تعرض به حق نشر و حقوق مربوط به آن
	۴. تلاش برای تدوین قوانین بین‌المللی جرایم سایبری (مجازی) - توسعه
۵۶	روزافزون
۵۹	سازمان ملل (حالت مستقل)
۶۰	سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)
۶۰	نت‌اسمارت

فصل سوم

۶۳	مدیریت اینترنت در سطح جهان
۶۳	بخش اول:
۶۳	مجمع راهبردی حاکمیت اینترنت (IGF)
۶۵	وظایف اجلاس راهبری اینترنت
	قوانین مربوط به جرایم سایبری جهت مدیریت و برخورد با جرایم
۶۷	اینترنتی در آمریکا
۶۷	بررسی قوانین جرایم رایانه‌ای در آمریکا
۶۸	اینترنت و مسئولیت مدنی
۶۸	پست الکترونیکی
۷۰	ردیابی اینترنتی
۷۱	نامه‌های الکترونیکی ناخواسته
۷۱	نامه‌های متقلبانه

۷۲	نامه‌های غیر متقابلانه
۷۲	اینترنت و حقوق قراردادها
۷۳	اینترنت و حقوق مالکیت معنوی
۷۴	حقوق جزا
۷۵	اینترنت و حمایت‌ها و محدودیت‌های قانون اساسی
۷۵	اینترنت و اوراق بهادار
۷۵	اینترنت و ادله اثبات دعوا
۷۷	دادرسی مدنی
۷۸	قوانین مرکزی ایالات متحده یا قوانین فدرال
۷۹	نمونه‌ها از قوانین فدرال
۷۹	بخش ۱ ماده ۱۰۱ (قانون کی‌رایت)
۷۹	۲. بخش ۵ ماده ۱۶۴۴ (قانون تجارت و دادوستد)
۷۹	۳. بخش ۱ ماده ۸۱ (ش سوزی تجهیزات رایانه‌ای)
۷۹	۴. فصل ۴۷ ماده ۳۰ (قانون کلاهبرداری کامپیوتری)
۸۰	قوانین ایالتی امریکا
۸۰	قوانین بین‌المللی
۸۰	به‌روزرسانی قوانین و ایجاد هماهنگی
۸۲	کنوانسیون جرائم محیط سایبر بوداپست
۸۲	موارد و مصادیق جرم‌انگاری سایبری
۸۳	چند نکته در مورد تأکید در ماده یادشده بالا
۸۳	ماده ۳- قطع نشود غیر قانونی
۸۴	چند نکته در مورد تأکید
۸۴	ماده ۴- ایجاد اختلال در داده‌ها
۸۴	چند نکته در مورد تأیید
۸۵	ماده ۵- ایجاد اختلال در سیستم
۸۵	چند نکته در مورد تأیید
۸۵	ماده ۶- سوء استفاده از دستگاه

۸۶	چند نکته مورد تأکید
۸۶	جرایم مرتبط با رایانه
۸۶	جرایم مرتبط با محتوا

فصل چهارم

آیکان

۸۷	بخش اول: شیوه اداره آیکان
۸۸	کمیته مشورتی دولتی ماده ۱۴- حوزه مقررات آیین دادرسی
۸۸	کمیته مشورتی دولتی (GAC)
۸۹	نظارت محتوایی محلی بر فضای سایبر
۹۰	شروع های اینترنتی
۹۰	فیلترینگ یا پاکسازی چیست؟
۹۲	فیلترینگ بر طریق تولید اژه
۹۲	تحلیل هوشمند محتویات
۹۳	آدرس دامین
۹۳	آدرس (IP)
۹۴	کلمات کلیدی
۹۴	انواع فیلترینگ
۹۴	فیلترینگ از طریق (DNS)
۹۵	بخش دوم: نظارت بین المللی و محلی بر فضای سایبر
۹۷	فضای آیکان

فصل پنجم

۹۹	آیین دادرسی در جرایم بین المللی سایبر
۹۹	موارد خاص در ماده ۲۱ مقرر شده: قطع شود داده محتوا
۱۰۰	حوزه مقررات آیین دادرسی
۱۰۰	زمان جمع آوری ترافیک داده ها

- ۱۰۱ حوزه مقررات آیین دادرسی
- ۱۰۲ صلاحیت دادگاه‌های رسیدگی کننده در جرائم سایبری
- ۱۰۳ اجرای احکام و آراء بین‌المللی سایبر
- ۱۰۴ اصول کلی راجع به همکاری دو جانبه
- ۱۰۴ ارائه اطلاعات به طور داوطلبانه
- ۱۰۴ حفاظت فوری از داده‌های رایانه ذخیره شده
- ۱۰۵ افشای سریع داده ترافیک حفاظت شده
- ۱۰۵ الحاق سایر کشورهای غیر عضو به کنوانسیون
- ۱۰۶ اجراء در حوزه قلمرو
- ۱۰۶ حل و فصل تنازعات
- ۱۰۷ پیشمندان، آینده فضای سایبر
- ۱۰۸ چرا قوانین خاص سایبری یک ضرورت است؟
- ۱۰۹ رویکردهای نیاید در اجتهاد قوانین سایبری در سطح جهانی
- ۱۱۱ ده اصل (قانون) بر سایبر امنیت، سایبر در سطح بین‌المللی

پیوست اول

- ۱۲۵ کنوانسیون جرائم محیط سایبر
- ۱۲۸ فصل اول: کاربرد اصلاحات
- ۱۲۹ فصل دوم: معیارهایی که باید در سطح ملی رعایت شود
- ۱۳۳ جرائم مرتبط با تعرض به حق نشر و حقوق مربوط به آن
- ۱۳۶ قوانین مربوط به آیین دادرسی
- ۱۳۷ حفاظت سریع از داده‌های رایانه‌ای ذخیره شده
- ۱۳۹ دستور به تولید
- ۱۴۰ تفتیش و توقیف داده رایانه‌ای ذخیره شده
- ۱۴۱ زمان واقعی جمع‌آوری داده‌های رایانه‌ای
- ۱۴۳ فصل سوم: صلاحیت
- ۱۴۴ همکاری بین‌المللی

۱۴۴	اصول کلی مربوط به همکاری بین المللی
۱۴۵	اصول مرتبط با استرداد مجرمان
۱۴۶	اصول کلی راجع به همکاری دو جانبه
۱۴۸	آیین دادرسی مرتبط با درخواست های همکاری دو جانبه
۱۵۴	همکاری دو جانبه در راستای اختیارات پی جویی
۱۵۶	شبکه
۱۵۷	فصل چهارم: مقررات نهایی

پیوست دوم

۱۶۷	قانون جرائم رایانه ای
۱۷۶	آیین دادرسی
۱۸۳	استنادپذیری اکتافالک و نیکی
۱۸۵	منابع و مأخذ

الهی

قطره دانش که بخشیدی ز پیش
متصل گردان به دریا های خویش

مقدمه

ارتباطات و اطلاعات به سبب عملکردهای حساس و سازماندهی های خاص آنها از پدیده های مهم، بسیار مؤثر در روابط بین المللی شناخته می شوند، فعالیت های وسایل و ابزارهای ارتباطی، علاوه بر محیط زندگی داخلی کشورها، در عرصه زندگی بین المللی نیز با رنج جنبه های ویژه آنها توسعه می یابند و این گونه در پرورش و گسترش فشارها و عقاید و احساسات مردم کشورهای مختلف جهان در برابر مسائل مشترک آنان که از عوامل تعیین کننده روابط بین المللی به شمار می روند نقش بسیار مهمی ایفا می کنند.

در چنین شرایطی نهادهای بین المللی مربوط به ارتباطات و اطلاعات نیز با توجه به ضرورت هماهنگی فعالیت های مؤسسات انتشاراتی و مطبوعاتی، خبرگزاری ها و شبکه های جهانی ارتباطات و اطلاعات و پیشرفت فعالیت های تبلیغاتی مؤسسات اقتصادی و گسترش روابط حرفه ای ارتباط در راسر جهان اهمیت بیشتری پیدا می کنند. به موازات آن همکاری و کمک های بین المللی برای مقابله با نارسایی های توسعه وسایل ارتباطی در اکثر کشورهای دنیا هم در پیدایش و گسترش این نهادها ضروری می نماید.

طبیعی است که به منظور تسهیل و توسعه مناسبات و مبادلات جهانی، اقدام برای نظام دهی، مقررات گذاری و نهادسازی آنها صورت پذیرند.

چنین کوشش‌هایی کاملاً ضروری شناخته می‌شوند. زیرا مناسبات و مبادلات مذکور در عین حال که از عوامل اصلی تفاهم بین‌المللی به شمار می‌روند و به استقرار و تحکیم صلح کمک می‌کنند، عملاً تحت الشعاع اندیشه‌های تعیین‌کننده مفاهیم و نظام‌های حقوقی حاکم بر روابط جهانی قرار می‌گیرند. (معمدنژاد ۱۳۸۶)

پدیده اینترنت در سال‌های اخیر باعث تحول عظیمی در امر ارتباطات شده است. رُئی همزمان به دلیل گستردگی و کنترل دشوار این پدیده جدید، قوانین مرجع پاسخگوی مشکلات به وجود آمده از طریق آن نیست. پیدایش اینترنت و رایانه از بزرگ‌ترین تحولات فناوری در قرن بیستم و آغاز قرن بیست و یکم به شمار می‌رود. دنیای دیجیتال به موازات توسعه و گسترش اینترنت و فضای مجازی، حقوق را با دینی متحول می‌شود. فناوری جدید احتیاج به قوانین جدید نیز دارد. اینترنت همان‌گونه که فرصت‌هایی جدید در تجارت و امور مختلف زندگی افراد پدید آورده، اندام‌ها را با مخاطرات جدیدی نیز روبه‌رو کرده است. روند قانون‌گذاری هرگز متوقف نمی‌شود. تحول حقوق در زمینه‌های سنتی همچون قراردادها به‌کندی صورت می‌گیرد ولی به دلیل نوظهور بودن اینترنت مقررات آن نیز بیشتر دستخوش تحول می‌شود. پیدایش اینترنت حتی حقوق سنتی قراردادها را نیز همچون زندگی شخصی تحت تأثیر قرار داده است. بررسی وضعیت حقوقی قراردادها و امضای الکترونیکی، از جمله این موارد است. مسئله حق‌التألیف نیز که روزگاری خود از موضوعات جدید حقوقی محسوب می‌شد، امروزه با پیدایش اینترنت و فضای مجازی دچار تحولات بسیار شده است. اینترنت و رایانه مشکلات خاص خود را ایجاد کرده است. نقض حریم زندگی خصوصی افراد و دستبرد به محتویات رایانه و همچنین ارسال نامه‌های الکترونیکی ناخواسته و تبلیغاتی از جمله این مشکلات است.

علاوه بر آن امروزه بالاترین حجم پول به شکل الکترونیکی درون سیستم‌های رایانه‌ای که صندوق‌های نوین به شمار می‌آیند، ذخیره می‌شوند و اطلاعات در هرجا و به هر شکل که درآیند، به منزله مهم‌ترین منبع و دارایی

یک سازمان انگاشته می‌شوند. نفوذ فناوری اطلاعات به همه جنبه‌های زندگی و نیز تعامل و ارتباط میان رایانه‌ها با شبکه‌های رایانه‌ای بین‌المللی، به وجود آمدن جرم رایانه‌ای را متنوع‌تر و خطرناک‌تر ساخته و بُعد بین‌المللی به آن بخشیده است.

براساس داده‌های کارگزاری سیستم اطلاعات دفاعی، در سال ۱۹۹۵ حدود ۲۵۰ هزار بار به رایانه‌های وزارت دفاع آمریکا حمله شده است. این کارگذاری بیش‌بینی می‌کند که شمار حمله‌ها هر سال دو برابر می‌شود. بنابراین جرم‌های سایبر تهدیدی جدی بر امنیت ملی کشورهای مختلف خواهد بود. با توجه به مجموعه این ملاحظات و دغدغه‌ها، نگارنده به دنبال آن است که در کتاب حاضر ابعاد مختلف بین‌المللی فضای مجازی، قوانین و سازوکارهای پیش‌بینی شده در سطح بین‌المللی برای کنترل و نظارت بر این فضا و نیز به حداقل رسانیدن آسیب‌های چالش‌های ناشی از این پدیده‌های شگرف قرن بیست و یکم را مورد مطالعه قرار دهد. هرچند به دلیل گستردگی و نبودن این فضا فعالیت‌های پراکنده‌ای در کشورهای مختلف و در سطح بین‌المللی در جهت مقررات‌گذاری و نظارت و کنترل این فضا دیده وجود دارد. اما کافی به نظر نمی‌رسد. با وجود این امید است با جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات در خصوص تلاش‌های بین‌المللی در تنظیم مقررات جامع و پاسخگویی به نیازهای ایجاد شده گامی هرچند ناچیز در این خصوص برداشته شود.

رحمان سعیدی

مردادماه یکهزار و سیصد و نود و پنج